

Asiantuntijahaastattelu **Esko Tainio** suunnittelija **Metsähallitus, luontopalvelut**

Esko Tainio metsähallitukselta näkee monimuotoisuustilanteen Pohjois-Suomen suojelualueiden lehdossa olevan parempi kuin Etelä-Suomen, joissa ongelmana on lehtojen kuusettuminen. Ennen vanhaan metsäpalot ovat pitäneet kuusettumista kurissa. Tänä päivänä tehokas palontorjunta estää luonnon suksessioon kuuluvia metsäpaloja. Kun lehtipuita on ollut enemmän lehtojen ympärillä, on niiden maahan pudonnut lehtikarike estänyt kuusia taimettumasta ja leviämästä lehtoihin. Kuusen suosimisen ansiosta lehtojen ympärillä on pääsääntöisesti kuusia, jolloin kuusen siemensadetta tulee runsaasti. Tällöin todennäköisyys, että joku lähtee kasvuun, on suurempi, kun taimettumista estävää lehtikariketta ei ole estämässä kuusten leviämistä.

Suojelualueiden lehdossa kuusettumisongelman lisäksi haasteita aiheuttaa historiallinen tausta. Useita alueita on aikanaan käytetty talousmetsinä. Tämän takia puusto suojelualueidenkin lehdossa on usein tasaikäistä ja puuston monipuolisuus puuttuu. Suojelualueillakin pitäisi suosia talousmetsissä harvalukuisia puulajeja (etenkin jalopuita mutta myös pihlajaa, raitaa, ym.) ja lisätä lahoppuuta. Suojelualueilla lähellä pääkaupunkiseutua ongelmana on maapohjan liika kuluminen suuren käytön takia sekä vieraslajit. Myös ilmastonmuutos ja vieraslajien leviäminen aiheuttavat tulevaisuudessa enemmän ongelmia lehdolle, kertoo Tainio.

Taloussmetsälehdossa on paljon haasteita. Suurimpina ongelmina ja taloussmetsälehtojen monimuotoisuutta köyhdyttävänä seikkoina Tainio pitää pääsääntöisesti ihmisen toimia. Istutetut kuusikot ovat monimuotoisuuden uhkana, samoin yksipuolinen puustorakenne. Lehdon hoitotöissä tai istutustöissä valitaan vanhasta tottuksesta kuusi, (mänty) tai koivu, kun monimuotoisuuden kannalta tärkeää olisi suosia myös muita puita kuten jalopuita ja lisäksi haapaa sekä hyödyntää myös lehtipuualikasvosta, pähkinäpensasta, raitaa, pihlajaa, tuomea, lehtopensaita ja välttää niiden raivausta. Myös jalostetun taimituotannon aiheuttama puiden geneettisen monimuotoisuuden väheneminen on uhka lehdossa. Taloussmetsälehdosta puuttuvat myös monimuotoisuudelle erityisen tärkeät kerroksellinen rakenne sekä lahoppuut.

Miten sitten voisimme parantaa lehtojen hoitoa? ”Keskiössä on neuvonta”. Pitää kertoa metsänomistajille, mitä muuta voisi olla kuin kuusi ja koivu. Istutukset tulee tehdä kotimaista alkuperää olevilla taimilla. Taloussmetsälehdossa tulee lisätä lahoppuuta ja kerroksellisuutta. Ei saa kuitenkaan unohtaa, että kuusikin kuuluu lehtoon, muistuttaa Tainio. Haapaa tulee lisätä, käyttää jatkuvaa kasvatusta, muokata rehevimmät lehtotyyppit monipuolisiksi lehtipuuvaltaisiksi metsiksi, varsinkin etelärinteillä sijaitsevat lehdot, suosia harvinaisia puulajeja, välttää turhaa lehtopensaiden raivausta ja jättää kuollutta puuta nykyistä enemmän, etenkin lehtipuita, järeillä kuusilla voi olla kirjanpainaongelma, luettelee Tainio.

Suojelualueiden lehtojen hoidolle tärkeintä olisi rahoituksen saaminen kuntoon, tällöin suunnittelijoilla olisi paremmin aikaa ohjeistaa toimenpiteiden toteuttajat. Osaavien toteuttajien löytyminen on haastavaa.

Lehtokohteissa työt olisi syytä tehdä talvella maan ollessa jäässä ja suojatessa lehtokasvillisuutta mutta toteuttajia on vaikea löytää, koska töitä heillä talvella on runsaasti. Suojelualueiden nuorten lehtometsien puulajirakennetta tulisi pyrkiä monipuolistamaan ja laidunnusta voisi myös soveltuvilla kohteilla toteuttaa useammin.

Esko Tainio antoi metsäammattilaiselle vinkkejä siitä, miten kannattaisi perustella metsänomistajalle, että monimuotoisuudelta arvokkaita lehtoja olisi hyvä hoitaa eri tavalla kuin tavanomaisia talousmetsiä. Tuet ja eurot ovat tietysti hyvä kannustin, sanoo Tainio. Tärkeää on korostaa myös muita seikkoja.

Monimuotoisuus on mm. metsän kasvulle hyväksi ja riistanäkökulmat kiinnostavat varsinkin metsästyksestä harrastavia metsänomistajia. Kuudes sukupoltoaalto on maapallolla menossa ja omassa metsässään monimuotoisuuden huomioimalla voi kukin kantaa oman kortensa kekoon, tämä on pitkällä aikavälillä tärkeää. Pitää myös muistaa, että pakotteen kautta eivät suojeluasiat ja monimuotoisuuden huomioiminen etene helpolla. Tainio korostaa, että lajeilla on itseisarvo olla olemassa. Geneettinen arvo harvemmin tulee mieleen, mutta Tainio nostaa sen esille. Geenit voivat olla tulevaisuudessa arvokkaita myös taloudellisessa mielessä. Lajin kannan pienetessä myös geneettinen monimuotoisuus vähentyy. Tämä vaikeuttaa lajin sopeutumista erilaisiin olosuhteisiin, kun ympäristö muuttuu. Menetettyä geneettistä monimuotoisuutta emme enää saa takaisin, kyse on siis suurista asioista. Jokaiselle meille oma hyvinvointi on varmasti tärkeää ja onkin hyvä havahtua siihen, että monimuotoisempi ympäristö treenaa ihmisen immuunijärjestelmää. Esimerkiksi hän kertoo, että venäjällä ihmisillä on parempi vastustuskyky ja esimerkiksi allergiaa vähemmän, koska ympäristö on monipuolisempi.

Kysyin vielä, mikä voisi olla ratkaisu siihen ongelmaan, että lehtoja ei saada riittävästi suojeluun METSO-ohjelman kautta? Tainio sanoo kysymyksen olevan haastava... Metsosta tiedottaminen on tärkeää, samoin maanomistajien lähestyminen metsänhoitoyhdistyksen tai Metsäkeskuksen kautta. Pitää miettiä, miten mahdollisuus tuodaan ihmisille ilmi. Metsänomistajalle kannattaa korostaa, mitä oikeuksia yhä säilyy, vaikka metsänsä suojelisi. Esimerkiksi metsänomistaja voi yhä ottaa polttopuuta tai sopia myös muista omalle käytölle tärkeistä asioista kuten rakennusoikeuksista, tievarauksista etc.

Esko Tainio kehottaa lopuksi liittymään ”Monimuotoisuuden yhteisvastuuseen”. 10 % panostus jokaiselta, niin saadaan hyvä verkosto aikaan.

Kiitos haastattelusta!

Haastattelijana Taija Jussila, Suomen metsäkeskus, Lehtometsien havinaa Pirkanmaalla-hanke.

metsäkeskus